

تاریخ و فرهنگ دماپ
جلد نخست

برگرفته از گنجینه‌ی موزه دماپ

یداله میرزایی
شهرداد میرزایی
سمیرا میرزایی

سرشناسه: میرزایی، یداله، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ و فرهنگ دماپ / یداله میرزایی، سمیرا میرزایی، شهرداد میرزایی
مشخصات نشر: تهران: دیبایه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۲ ج.: مصور (رنگی)؛ ۲۹×۲۲ س.م.
فروست: کتاب دماپ: دانشنامه روستای تاریخی دماپ؛ دفتر نخست.
شابک: ج. ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۲۲۹۵۷؛ ج. ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۲۳۹۵۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: دماپ (روستا)
Domab (Iran): موضوع
موضوع: دماپ (روستا) -- تاریخ
Domab (Iran) -- History: موضوع
شناسه افزوده: میرزایی، سمیرا، ۱۳۶۰-
شناسه افزوده: میرزایی، شهرداد، ۱۳۴۵-
رده بندی کنگره: DSR ۲۰۸۷
رده بندی دیویی: ۹۵۵/۹۳۵۲
شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۴۶۳۲۳
وضعیت رکورد: فیپا

www.ketab.ir
نشر دیبایه

کتاب دماپ: دانشنامه‌ی روستای تاریخی دماپ؛ دفتر نخست
تاریخ و فرهنگ دماپ؛ جلد نخست
مؤلف: یداله میرزایی
صفحه آرای: زهرا محمودپور
حروف نگاری: زهرا مرادی
چاپ نخست، ۱۴۰۰؛ شمارگان: ۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸۶۰۰۲۱۲۲۹۵۷
قیمت دوره ۷ جلدی: ۲,۴۰۰,۰۰۰ تومان
تلفن فروش نشر دیبایه: ۵۵۴۲۸۹۰۱

حقوق چاپ و انتشار این اثر برای نشر دیبایه محفوظ است.
تکثیر و تولید مجدد آن به هر صورت (چاپ، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)
مشروط به دریافت اجازه کتبی ناشر است.

فهرست

۱۳	مقدمه دکتر میرشکرای
۱۵	مقدمه ناشر
۱۹	مقدمه مؤلف
۲۱	پیشگفتار
۲۳	بخش نخست: گیتاشناسی
۲۴	۱-۱ منطقه‌ی مهردشت، کرون، گلپایگان
۲۶	۱-۲ گیتاشناسی دما ب
۲۸	۱-۳ راهها و جاده‌های روستا، فاصله با شهرها و روستاهای پیرامونی
۲۹	۱-۴ محدوده‌ی روستا
۳۰	۱-۵ ویژگی‌های جمعیتی دما ب
۳۲	ترکیب و تحرکات جمعیت
۳۳	گروه سنی جمعیت
۳۵	پیشه‌های مردم آبادی
۳۷	بخش دوم: زمین‌شناسی منطقه
۳۸	۲-۱ موقعیت طبیعی
۳۹	۲-۲ شرایط اقلیمی، آب و هوا
۴۰	۲-۳ ناهمواری‌ها (کوه‌ها، تپه‌ها)
۴۳	۲-۴ کوه‌های دما ب
۴۷	۲-۵ تپه‌ها، گدارها، دره‌ها
۴۸	۲-۶ دشت‌ها، همواری، دوب، شورکات و غاش‌های دما ب
۵۱	۲-۷ کنده‌ها، آغل‌های بیابانی و آغل‌های چالر (چاه لر)
۵۵	بخش سوم: منابع آب منطقه
۵۷	۳-۱ رودخانه‌ها، رودهای فصلی دما ب
۵۸	۳-۲ رودخانه‌های دما ب
۶۴	۳-۳ کهریزها
۷۳	۳-۴ چشمه‌های آب دما ب
۷۵	۳-۵ چاه‌های آب دما ب
۷۷	۳-۶ ریز یا ریزاؤ (ریز آب)
۷۷	۳-۷ آگاهی‌های مردم از بارش‌ها و باده‌ها

۷۸	۸-۳ بارندگی در گویش و فرهنگ مردم دماب
۸۷	بخش چهارم: پوشش گیاهی دماب
۹۰	۴-۱ گون
۹۲	۴-۲ لُواس
۹۴	۴-۳ گیاهان طبیعت دماب
۱۲۱	بخش پنجم: گونه‌های جانوری منطقه
۱۲۲	۵-۱ جانوران وحشی
۱۲۴	۵-۲ جانوران پستاندار وحشی و گوشتخوار منطقه
۱۲۹	۵-۳ خزندگان، بندپایان، جونندگان و حشره‌ها
۱۳۱	۵-۴ پرندگان
۱۳۳	۵-۵ مرغ و خروس
۱۳۵	۵-۶ کبوتر
۱۳۷	۵-۷ ملیج
۱۳۹	۵-۸ کلاغ
۱۴۱	۵-۹ چهارپایان اهلی
۱۴۷	بخش ششم: کشاورزی
۱۴۸	کاربری زمین‌ها
۱۴۹	۶-۱ کشاورزی دشتی یا زمینی
۱۵۱	تقویم کشاورزی گندم و جو در دماب
۱۵۲	تقویم کشاورزی پنبه
۱۵۳	تقویم کشاورزی تریاک
۱۵۳	کاشت بهاره
۱۵۳	۶-۲ درختان و گیاهان باغی
۱۵۷	۶-۳ انگور میوه‌ی ویژه‌ی دماب
۱۶۲	۶-۴ بادوم (بادام): دومین محصول مهم دماب
۱۶۴	۶-۵ درختان بی‌میوه
۱۶۵	۶-۶ باغ‌های دماب
۱۷۵	دیگر مزرعه‌های دماب
۱۷۶	۶-۷ بهره‌برداری سنتی کشاورزی و تقسیم محصول (زمینی، باغی)
۱۷۷	۶-۸ شیوه‌های کشت زمین

کتاب دما ب،

نمونه‌ای مهم از ثبت میراث فرهنگی روستایی در ایران

عشق به زادگاه و میهن، در سرزمین ایران و فرهنگ ایرانی، عشق دیرین و نهادینه است و در دایره‌های تو در تو، از محله و روستا، تا شهر و دیار و بزرگ‌ترو بزرگ‌تر تا ایران و سرزمین‌های ایرانی و این مرز پرگهر را در برمی‌گیرد.

دلبستگی مردم دما ب به زادگاهشان، جلوه‌ای از این عشق بزرگ است و مجموعه‌ی ارزشمند هفت جلد کتاب دما ب که با همت و کوشش عزیزان فرهنگ دوستی که خود ریشه در همین آب و خاک دارند فراهم آمده است، بازتابی از همین احساس مقدس است و غرور آفرین می‌نماید.

در نگاهی کلی که به این مجموعه داشتم، در کنار کلیت و جامعیت چشمگیر آن، چند نکته به نظرم شایان توجه بیشتر آمد که اشاره وار به آنها می‌پردازم.

۱. موضوع ارتباط این روستا با آب

دما ب مثل خیلی از زیستگاه‌های انسانی سرزمین ایران، از نام مکان تا نحوه‌ی زندگی و پیشینه تاریخی و فرهنگ دیروز و امروز، تا باورها و دانسته‌ها، با هزار رشته با آب پیوند خورده است. از جمله این که مردم دما ب در هنگامه خشکسالی‌ها، برای دعای باران، پس از نماز بامداد یا نماز پسین، سر مادر چاه قنات آتش می‌افروختند و به نیایش می‌پرداختند. چرا سر مادر چاه؟ می‌دانیم که در ایران کهن بنا بر باورهای مردم، همه‌ی آب‌های جهان، از آن ایزدانوی بزرگ "اردو یسور آناهیتا" است. که او، هم صاحب آب‌ها و هم پشتیبان زنان و مادران است و سنت باران خواهی مردم دما ب از هر دو نقش ایزدانوی آب‌ها، نشان دارد. این نیز گفتنی است که هر دو نقش یاد شده در فرهنگ دوره اسلامی ایران استمرار یافته است.